

Теорія та історія державного управління

УДК 351:354:342.7:327.3

Драгомирецька Наталія Михайлівна

доктор наук з державного управління, професор,

професор кафедри соціально-гуманітарних наук

Інститут публічної служби та управління

Національного університету «Одеська політехніка»

Dragomyretska Nataliia

Doctor of Science in Public Administration, Professor,

Professor of the Department of Social and Humanitarian Sciences

Institute of Public Service and Management of the

National University "Odesa Polytechnic"

ORCID: 0000-0001-5713-6724

**КОМУНІКАТИВНИЙ АСПЕКТ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВОЗАХИСНИХ
ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД
COMMUNICATIVE ASPECT OF THE ACTIVITIES OF NON-
GOVERNMENTAL HUMAN PROTECTION ORGANIZATIONS:
FOREIGN EXPERIENCE**

Анотація. Вступ. В сучасних умовах важливою постає проблема права на спілкування, взаємодію та додержання прав людей, а також тих, чий можливості в спілкуванні обмежені. В зарубіжній літературі і практиці за останні п'ять років вироблено велику кількість науково-прикладних підходів щодо комунікацій в правозахисній діяльності задля розширення прав людей. Однією з актуальних тенденцій є залучення до такої діяльності правозахисних громадських організацій. Враховуються їх можливості щодо впливу на громадськість з додержання права на спілкування, а також впливу на політику держави і міжнародних спільнот. В українській науці дана проблематика не отримала комплексного широкого дослідження.

Мета. Метою статті є опис сучасних зарубіжних науково-прикладних підходів діяльності правозахисних громадських організацій в комунікативному аспекті.

Матеріали і методи. Матеріалами для даної статті стали науково-прикладні публікації зарубіжних дослідників і фахівців щодо права спілкування, ефективних комунікацій, методів, способів і інструментів комунікацій, які мають застосовувати правозахисні громадські організації. Було використано методи аналізу, синтезу та узагальнення задля виявлення основних тенденцій і напрямів комунікативної діяльності та впливів правозахисних громадських організацій.

Результати. В сучасному контексті діяльність громадських правозахисних організацій підкріплюється комунікативним контекстом, який ґрунтується на певних теоретичних підходах та сучасних практичних тенденціях правозахисної діяльності. Такий вид діяльності розглядається з декількох позицій: спілкування; інформування; навчання; спільного розроблення інструментів комунікацій з прав людини; ролі комунікацій в гуманітарній роботі; права на спілкування як одного з виду прав людини та його відстоювання; стратегічних комунікацій в аспекті формування громадської думки з прав людини та її впливу на політику; створення лояльності шляхом комунікативних практик; вироблення методів, способів та інструментів комунікацій і впливів в контексті правозахисної діяльності громадських організацій та ін.

Перспективи. В подальшому планується більш детально дослідити можливості імплементації даних підходів в українську практику правозахисної діяльності.

Ключові слова: публічне управління та адміністрування, правозахисні громадські організації, комунікації, методи, способи та інструменти комунікацій, комунікативна діяльність, впливи, зарубіжний досвід.

Summary. *Introduction.* The problem of the right to communication, interaction and observance of the rights of people, as well as those whose communication capabilities are limited, becomes important in modern conditions. A large number of scientific and applied approaches to communications in human rights activities for the expansion of people's rights have been developed in foreign literature and practice over the past five years. Involvement of human rights organizations in such activities is one of the current trends. They have wide opportunities to influence the public in respect of the right to communication, as well as influence the policy of the state and international communities. Дана проблематика не отримала комплексного широкого дослідження в українській науці.

Purpose. The purpose of the article is a description of modern foreign scientific and applied approaches to the activity of human rights public organizations in the communicative aspect.

Materials and methods. Scientific and applied publications of foreign researchers and experts on the right to communicate, effective communications, methods, methods and tools of communications that should be used by human rights public organizations are the materials for this article.

Results. In the modern context, the activity of public human rights organizations is reinforced by the communicative context, which is based on certain theoretical approaches and modern practical trends of human rights activity. This type of activity is considered from several positions: communication; informing; training; joint development of human rights communication tools; the role of communications in humanitarian work; the right to communication as one of the types of human rights and its advocacy; strategic communications in the aspect of forming public opinion on human rights and its influence on politics; creating loyalty through communicative practices; development of methods and tools of communications and influences in the context of human rights activities of public organizations, etc.

Discussion. A more detailed study of the possibilities of implementing these approaches in the Ukrainian practice of human rights activities is planned in the future.

Key words: public management and administration, human rights non-governmental organizations, communications, methods and communication tools, communicative activity, influences, foreign experience.

Постановка проблеми. В сучасних умовах життєдіяльності людей важливою постає проблема права на спілкування, взаємодію та додержання прав людей, можливості яких в спілкуванні обмежені. В зарубіжній літературі і практиці за останні п'ять років вироблено велику кількість науково-прикладних підходів щодо комунікацій в правозахисній діяльності задля розширення прав людей. Однією з актуальних тенденцій є залучення до такої діяльності правозахисних громадських організацій. Враховуються їх можливості щодо впливу на громадськість з додержання права на спілкування, а також впливу на політику держави і міжнародних спільнот. В українській науці дана проблематика не отримала комплексного широкого дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Комунікативна діяльність громадських правозахисних організацій ґрунтується на теоретико-прикладних дослідженнях проблеми комунікацій та прав людини. З позицій спілкування розглядає комунікацію і права людини Şen Fulya A. Він акцентує увагу на праві спілкування, яке розглядає в рамках свободи вираження поглядів і плюралістичної демократії. Йдеться про визнання права на спілкування, яке має важливе значення для загального захисту стандартів прав людини, що передбачає обмін думками шляхом спілкування. Наголос робиться на тому, що в концепції прав людини важливе місце посідає право на спілкування в контексті свободи вираження поглядів, плюралістичних медіа та свободи Інтернету в демократичному суспільстві

[1].

В публікаціях ENNHRI (2022) йдеться про ефективні комунікації з прав людини. В першу чергу, наголос робиться на ефективному інформування про права людини, оскільки просування прав людини є однією з основних функцій національних правозахисних установ (НПЛ). ENNHRI (Європейська мережа національних правозахисних установ, яка об'єднує понад 40 національних інституцій з прав людини (НПЛ) у всій Європі, щоб посилити просування та захист прав людини в регіоні) надає європейським НПЛ платформу для нарощування потенціалу та обміну досвідом щодо ефективної комунікації з прав людини. Також вони співпрацюють з партнерами в цій сфері, намагаючись створити ширшу підтримку прав людини в Європі. Цій роботі сприяє робоча група організації з комунікацій [2]. Виокремлюються наступні методи:

- повідомлення про права людини та фреймінг (переосмислити комунікаційні практики та переформулювати повідомлення про права людини, щоб забезпечити їх повне розуміння широкою громадськістю) для чого проводяться семінари, навчальні заходи, засновані на об'єднанні існуючих досліджень. Наприклад, у 2019 році організація провела семінар на тему «Повідомлення про економічні та соціальні права», який об'єднав працівників європейських НПЛ, які займаються комунікаціями та політикою, щоб спільно вивчити підходи до просування позитивного нарративу прав людини в Європі;

- співпраця з регіональними та міжнародними партнерами, які об'єднують експертів з комунікацій з установ та організацій, що працюють у сфері прав людини на європейському рівні та співпрацюють для просування прав людини та вирішення пов'язаних із цим проблем. Така група С10 посилює повідомлення один одного для більшого впливу, а також створює спільні продукти. Група розробила набір інструментів «10 ключів для просування та захисту прав людини», випущений у 2021 році задля

допомогти всім, хто працює у сфері прав людини в регіоні ОБСЄ та за його межами, щоб створювати та доносити потужні повідомлення для підвищення обізнаності та посилення захисту прав людини. В організацію С10, окрім ENNHRI входять: Рада Європи, Комісар Ради Європи з прав людини, Гранти ЄЗ-Норвегія, Equinet, Європейська мережа органів з питань рівності, Агентство Європейського Союзу з основних прав (FRA), Агентство Європейського Союзу з гендерної рівності (EIGE), Європейська комісія, Генеральний директорат із питань споживачів та внутрішніх справ (DG JUST), Бюро з демократичних інститутів і прав людини (ODIHR) Організації з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ), Управління Верховного комісара ООН з прав людини (УВКПЛ) [2];

- проведення різних семінарів та он-лайн курсів як навчальної складової, наприклад: Сила нарративу: разом за рівність і права людини (2021) [3]; Формування міграції з точки зору прав людини: новий онлайн-курс (2021) [4]; Як НПЛ можуть створити культуру прав: натхнення від Академії НПЛ (2020) [5]; Просування свобод і захист активістів у соціальних мережах: яка роль НПЛ? (2020) [6]; Семінар для НПЛ на тему «Інформація про економічні та соціальні права» сприяє співпраці між експертами з комунікації та політики (2019) [7]; Належні практики та стратегії для НПЛ, які спілкуються про надання притулку та міграцію (2019) [8].

Метою статті є опис сучасних зарубіжних науково-прикладних підходів діяльності правозахисних громадських організацій в комунікативному аспекті.

Матеріали і методи. Матеріалами для даної статті стали науково-прикладні публікації зарубіжних дослідників і фахівців щодо права спілкування, ефективних комунікацій, методів, способів і інструментів комунікацій, які мають застосовувати правозахисні громадські організації. Було використано методи аналізу, синтезу та узагальнення задля виявлення

основних тенденцій і напрямів комунікативної діяльності та впливів правозахисних громадських організацій.

Виклад основного матеріалу. Monchari E. розглядає роль комунікацій в гуманітарній роботі. Зазначається, що громадські організації, повноваженнями яких є гуманітарна діяльність, мають бути проактивними у спілкуванні. Роль спілкування в таких організаціях полягає в тому, щоб ділитися інформацією, розповідати історії, захищати репутацію бренду та брати участь у розмовах, які надихають людей приєднатися до організації для виконання її місії. Інформування стосується того як: отримати допомогу; діяти; надавати пожертвування і волонтерську допомогу. Повідомлення («історії») мають бути: проактивними (прес-релізи, презентації в ЗМІ, проведення презентацій і промов для спільноти, розробка флаєрів і листівок, створення та поширення вмісту через соціальні мережі та підтримка збору коштів і громадських заходів); ітерактивними (моніторинг розмов у соціальних мережах і участі в розмовах. Також через залучення прихильників і критиків); реактивними (відповіді на запити ЗМІ, реагування на соціальні розмови, захист вашого бренду та репутації та створення тез для розмови чи інших повідомлень) [9].

В інших публікаціях 2023 року наголошується на важливості спілкування, оскільки право на спілкування є основним правом людини. В цих публікаціях комунікативна складова розглядається не з позицій просвітницької діяльності з прав людини, а саме розуміння права людини на спілкування, висловлювання власних думок та відстоювання таких прав. Також йдеться про право людини спілкуватись будь-яким способом, який вона вибере, що також стосується людей, які мають труднощі з спілкуванням. Багато інших прав людини, включно з правом на освіту, право на роботу та участь у прийнятті рішень щодо уряду шляхом голосування, залежать від права на спілкування. Право на спілкування також є важливим у ситуаціях несправедливого поводження з людьми [10].

В цьому контексті важливим і цікавим є комунікаційний Білль про права Австралії, в якому основний меседж полягає в тому, що право на спілкування дозволяє людям робити справжній вибір у власному житті. Але люди з труднощами спілкування обмежені в такому праві, що створює для них певні перешкоди, зокрема щодо: обмеження в отриманні інформації, вираженні своїх емоцій і думок, прийнятті рішень, обміні вподобаннями та обговоренні ідей. Відповідно, кожен має право використовувати будь-який альтернативний спосіб спілкування, який долає ці бар'єри. Білль про права на комунікацію описує 12 конкретних прав на спілкування для досягнення людиною соціальних, освітніх і професійних цілей. Відповідно кожна людина може отримати доступ до варіантів спілкування, які йому підходять. Вважається, що саме це створює сильніші спільноти, де кожен може зробити свій внесок і почуватися причетним [10].

Благодійна організація Великобританії, яка об'єднує людей та організації, що займаються питаннями рівності, прав людини та соціальної справедливості, щоб зробити це реальністю в житті кожного Equally Ours (раніше Форум рівності та різноманіття) розробила десятирічну стратегію (2022-2032) «Разом за соціальну справедливість», яка визначає сміливу програму для підвищення рівності та зміцнення прав. Ця стратегія передбачає: захист і вдосконалення законодавства про рівність і права людини; збільшення інвестицій у вирішення основних причин нерівності та порушення прав. У даному контексті акцент робиться на стратегічних комунікаціях в аспекті формування громадської думки з прав людини та її впливу на політику. Головна мета такої комунікації – зміна ставлення громадськості та зміцнення спроможності ефективніше спілкуватися з важливих питань. Основний підхід до комунікації полягає в тому, що він базується на доказах і цінностях (теорії фреймів і аналізу поведінки). Це передбачає чотири напрями роботи: дослідження аудиторії; розробка та тестування кадрів і повідомлень; розбудова спроможності громадянського

суспільства спілкуватися та проводити кампанії за зміни; створення кампанії та контенту [11].

Equally Ours, ґрунтуючись на власних дослідженнях на практиці, співпрацювала з низкою національних організацій, зокрема Age UK, Unicef і Mind, щоб створити переконливі комунікаційні кампанії, які пов'язують права людини з повсякденним життям, надаючи людям можливість користуватися своїми правами, коли вони потребують. У травні 2019 року організація запустила довгострокову кампанію зі зміни ставлення населення до прав людини. У рамках поточного проєкту з розбудови стратегічної комунікаційної спроможності сектору рівності організація підготувала посібник «Говоримо про рівність» із бесід про рівність на основі досліджень і передового досвіду [11].

Steininger S. розрізняє практику спілкування в європейському та міжамериканському режимах прав людини. Досліджується практики створення лояльності шляхом комунікативних практик. Акцент робиться на діяльності комунікативних відділів, які виконують, у тому числі, дифузну підтримку міжнародних судів. Відбувається як професіоналізація суб'єктів комунікації, так і еволюцію конкретних комунікаційних стратегій у часи негативної реакції. Лояльність розуміється як постійна відданість установі навіть перед обличчям викликів. Активне використання практик спілкування є ключовим для створення лояльності. Зазначається також, що протягом останнього десятиліття міжнародні суди: розробили широкий спектр комунікаційних стратегій та інструментів; використовують численні комунікаційні стратегії для взаємодії з громадськістю; мають штатних прес-офіцерів, які готують заяви для ЗМІ, надають резюме, є активними в соціальних мережах та дають інтерв'ю пресі; створили ситуацію переходу від відносно пасивного забезпечення прозорості та доступу громадськості до прийняття міжнародних рішень до того, що міжнародні інституції стають активними учасниками публічних дебатів. Наголошується, що займаючись

комунікацією з громадськістю, міжнародні інституції можуть таким чином взяти на себе активну відповідальність за свій суспільний імідж і відповідати своїм критикам. Ця проактивна комунікаційна політика дає установі можливість просувати ретельно створений суспільний імідж навіть за рахунок придушення критичних голосів. Враховуючи це, пропонується комунікативні практики не розуміти як суто інформативні повідомлення, оскільки вони є інструментами для моніторингу, переформатування та впливу на публічну дискусію з метою створення лояльності серед її учасників. Використовуючи різноманітні медіа-інструменти, міжнародні інституції беруть участь у «ринку лояльності», що означає, що вони стратегічно створюють наративи соціальної єдності та ідентичності, щоб залучити потенційних «покупців», а саме «громадян, підданих, громадян, споживачів-одержувачів пакети інформації, пропаганди, реклами, драматургії та новин, які пропонують ЗМІ». Окрім того наголошується, що європейський режим прав людини розвинув потужну міжінституційну мережу комунікацій, яка доповнює роботу його преси та зв'язків зі ЗМІ більш активними комунікаційними стратегіями [12].

Інша стратегія, прийнята правозахисними інституціями від громадських організацій, полягає у використанні техніки розповіді у візуальних медіа. Це метод, який використовує фактичні історії для ілюстрації основного повідомлення. Особливо в часи посилення критики держави розповідь стає важливою для створення позитивного наративу. Використання візуальних форматів і технік оповідання вбудовуються в більш традиційні формати спілкування, такі як потокове передавання сесій та офіційні веб-сайти. Вони є частиною багатогранного підходу до спілкування, який може бути адаптований судами, як вважає Steiner S. (2022) [12].

Equinet та правозахисні організації по всій Європі працюють над наданням оновленої версії 10 ключів до ефективного інформування про

права людини (2022). Кожен ключ спонукає розглянути важливий аспект комунікації, спрямований на вибір аудиторії, формування партнерських стосунків та пошуку нових форм роботи [13].

В деяких публікаціях розглядається роль інструментів комунікаційних стратегій (2024), які, як зауважується, допоможуть активістам і громадським організаціям не тільки планувати свої контр-нарративні або альтернативні нарративні кампанії на основі цінностей і принципів прав людини, але також буде орієнтиром щодо того, що робити терміново, а що не робити. Кампанії мають бути креативним та інноваційним. Загальна схема інструменту містить уявлення та поради щодо того, що слід враховувати під час планування, підготовки та проведення ідеальної кампанії. Вибір правильної платформи має вирішальне значення під час планування контр-або альтернативної нарративної кампанії [14].

У Рекомендаціях FDFA з прав людини 2021-2024 років наголошується, що ефективний і сталий розвиток неможливий без просування прав людини, що може бути досягнуто завдяки ефективним комунікаціям. Це вимагає чіткої, ефективної та чутливої до конфліктів комунікації. Комунікація щодо прав людини (HR) в контексті сталого розвитку починається з передумови, що комунікація сама по собі є правом людини та має важливе значення для розширення можливостей власників прав, що забезпечує оптимальні результати сталого розвитку. Ефективне спілкування з правами людини вимагає: точно відображати відповідні міжнародні стандарти прав людини та визначати правовласників і носіїв обов'язків, що стосуються сектора розвитку/тематичного пріоритету кожної програми; розширення можливостей і посилення участі цільових груп, чітко посилаючись і підвищуючи обізнаність про загально визнані кадрові стандарти, що стосуються сектора/тематичного пріоритету розвитку та профілю цільової групи, що важливо для відкритого інформування про права людини; підкреслення, що підхід, заснований на правах людини, є

частиною відповідальності за те, яким чином і шляхом робляться досягнення у співпраці в галузі розвитку (повідомлення про пріоритети, можливості ін.); підкреслення універсальності, неподільності, взаємопов'язаності; взаємозалежності і обов'язковості прав людини, включаючи заборонені ознаки дискримінації; підкреслення переваги стійкості розвитку, заснованого на правах людини, наприклад, зміцнення прав людини означає усунення корінних причин конфліктів і бідності; охоплення всього спектру прав (економічні, соціальні, культурні, громадянські, політичні права); нормалізації комунікації про права людини та забезпечення видимість контенту HR у всіх секторах життєдіяльності людини; прийняття та культивування наративів, які є корисними для прав людини та людей і організацій, які їх захищають [15].

Наголошується, що, при цьому, потрібно враховувати, що повідомлення – це листи, надіслані спеціальними процедурами урядам та іншим особам, таким як міжурядові організації, підприємства, військові чи охоронні компанії. У цих листах експерти повідомляють про скарги на порушення прав людини, які вони отримали, щодо: минулих порушень прав людини, які можуть бути об'єктом листа-звинувачення; триваючого або потенційного порушення прав людини, яке може бути об'єктом термінового звернення; занепокоєння щодо законопроектів, законодавства, політики чи практики, які не відповідають міжнародному праву та стандартам у галузі прав людини [16].

Висновки і перспективи подальших досліджень. В сучасному контексті діяльність громадських правозахисних організацій підкріплюється комунікативним контекстом, який ґрунтується на певних теоретичних підходах та сучасних практичних тенденціях правозахисної діяльності. Такий вид діяльності розглядається з декількох позицій: спілкування; інформування; навчання; спільного розроблення інструментів комунікацій з прав людини; ролі комунікацій в гуманітарній роботі; права

на спілкування як одного з виду прав людини та його відстоювання; стратегічних комунікацій в аспекті формування громадської думки з прав людини та її впливу на політику; створення лояльності шляхом комунікативних практик; вироблення методів, способів та інструментів комунікацій і впливів в контексті правозахисної діяльності громадських організацій та ін. В подальшому планується більш детально дослідити можливості імплементації даних підходів в українську практику правозахисної діяльності.

Література

1. Şen Fulya A. Communication and Human Rights. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*. 2015. Vol. 174. P. 2813-2817. doi: 10.1016/j.sbspro.2015.01.972; URL: https://www.researchgate.net/publication/277651307_Communication_and_Human_Rights (дата звернення: 19.02.2024).
2. Communicating Human Rights. *European Network of National Human Rights Institutions: вебсайт*. 2018. URL: <https://ennhri.org/our-work/topics/communicating-human-rights/> (дата звернення: 19.02.2024).
3. The power of narrative: together for equality and human rights. *European Network of National Human Rights Institutions: вебсайт*. 2021. URL: <https://ennhri.org/news-and-blog/the-power-of-narrative-together-for-equality-and-human-rights/> (дата звернення: 19.02.2024).
4. Framing migration from a human rights perspective: a new online course. *European Network of National Human Rights Institutions: вебсайт*. 2021. URL: <https://ennhri.org/news-and-blog/framing-migration-from-a-human-rights-perspective-a-new-online-course/> (дата звернення: 19.02.2024).
5. How NHRIs can create a culture of rights: inspiration from the NHRI Academy. *European Network of National Human Rights Institutions: вебсайт*. 2020. URL: <https://ennhri.org/news-and-blog/how-nhris-can->

- create-a-culture-of-rights-inspiration-from-the-nhri-academy/ (дата
звернення: 19.02.2024).
6. Promoting freedoms and protecting activists on social media: What role for NHRIs? *European Network of National Human Rights Institutions: вебсайт*. 2020. URL: <https://ennhri.org/news-and-blog/promoting-freedoms-and-protecting-activists-on-social-media-what-role-for-nhris/> (дата звернення: 19.02.2024).
 7. Workshop for NHRIs on ‘Communicating Economic and Social Rights’ facilitates collaboration between communication and policy experts. *European Network of National Human Rights Institutions: вебсайт*. 2019. URL: <https://ennhri.org/news-and-blog/workshop-for-nhris-on-communicating-economic-and-social-rights-facilitates-collaboration-between-communication-and-policy-experts/> (дата звернення: 19.02.2024).
 8. Good practices and strategies for NHRIs communicating about asylum and migration. *European Network of National Human Rights Institutions: вебсайт*. 2019. URL: <https://ennhri.org/news-and-blog/good-practices-and-strategies-for-nhris-communicating-about-asylum-and-migration/> (дата звернення: 19.02.2024).
 9. Monchari E. Role of communication in humanitarian work. *Atlas Corps*. 2019. URL: <https://atlas Corps.org/role-of-communication-in-humanitarian-work/> (дата звернення: 19.02.2024).
 10. Communication is a human right. *Communication Hub: вебсайт*. URL: <https://communicationhub.com.au/CommunicationEssential> (дата звернення: 19.02.2024).
 11. Strategic communications. *Equally Ours: вебсайт*. URL: <https://www.equallyours.org.uk/strategic-communications/> (дата звернення: 19.02.2024).
 12. Steininger S. Creating loyalty: Communication practices in the European

- and Inter-American human rights regimes. *Cambridge University Press*. 2022. URL: <https://www.cambridge.org/core/journals/global-constitutionalism/article/creating-loyalty-communication-practices-in-the-european-and-interamerican-human-rights-regimes/8842CCFE7C56332DB2637050AB4DF6DC> (дата звернення: 19.02.2024).
13. 10 keys to effectively communicating human rights. *European Network of Equality Bodies: вебсайт*. 2022. URL: <https://equineteurope.org/10-keys-to-effectively-communicating-human-rights/> (дата звернення: 19.02.2024).
14. Toolkit for human rights speech. *Council of Europe: вебсайт*. URL: <https://pjp-eu.coe.int/en/web/human-rights-speech/communicate> (дата звернення: 19.02.2024).
15. H2N – Human Rights and Communication. *FCHR*. 2021. URL: [https://www.shareweb.ch/site/Conflict-and-Human-Rights/Documents/H2N%20Human%20Rights%20and%20Communication%20\(FCHR%20Unit,%20Bern,%20August%202021\).pdf](https://www.shareweb.ch/site/Conflict-and-Human-Rights/Documents/H2N%20Human%20Rights%20and%20Communication%20(FCHR%20Unit,%20Bern,%20August%202021).pdf) (дата звернення: 19.02.2024).
16. What are Communications? *United Nations: вебсайт*. 2024. URL: <https://www.ohchr.org/en/special-procedures-human-rights-council/what-are-communications> (дата звернення: 19.02.2024).

References

1. Şen, Fulya A. (2015). Communication and Human Rights. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 174, 2813-2817. doi: 10.1016/j.sbspro.2015.01.972; Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/277651307_Communication_and_Human_Rights.
2. Communicating Human Rights. (2018). *European Network of National Human Rights Institutions*. Retrieved from <https://ennhri.org/our->

work/topics/communicating-human-rights/.

3. The power of narrative: together for equality and human rights. (2021). *European Network of National Human Rights Institutions*. Retrieved from <https://ennhri.org/news-and-blog/the-power-of-narrative-together-for-equality-and-human-rights/>.
4. Framing migration from a human rights perspective: a new online course. (2021). *European Network of National Human Rights Institutions*. Retrieved from <https://ennhri.org/news-and-blog/framing-migration-from-a-human-rights-perspective-a-new-online-course/>.
5. How NHRIs can create a culture of rights: inspiration from the NHRI Academy. (2020). *European Network of National Human Rights Institutions*. Retrieved from <https://ennhri.org/news-and-blog/how-nhris-can-create-a-culture-of-rights-inspiration-from-the-nhri-academy/>.
6. Promoting freedoms and protecting activists on social media: What role for NHRIs? (2020). *European Network of National Human Rights Institutions*. Retrieved from <https://ennhri.org/news-and-blog/promoting-freedoms-and-protecting-activists-on-social-media-what-role-for-nhris/>.
7. Workshop for NHRIs on ‘Communicating Economic and Social Rights’ facilitates collaboration between communication and policy experts. (2019). *European Network of National Human Rights Institutions*. Retrieved from <https://ennhri.org/news-and-blog/workshop-for-nhris-on-communicating-economic-and-social-rights-facilitates-collaboration-between-communication-and-policy-experts/>.
8. Good practices and strategies for NHRIs communicating about asylum and migration. (2019). *European Network of National Human Rights Institutions*. Retrieved from <https://ennhri.org/news-and-blog/good-practices-and-strategies-for-nhris-communicating-about-asylum-and-migration/>.
9. Monchari, E. (2019). Role of communication in humanitarian work. *Atlas*

- Corps*. Retrieved from <https://atlas Corps.org/role-of-communication-in-humanitarian-work/>.
10. Communication is a human right. (2023). *Communication Hub*. Retrieved from <https://communicationhub.com.au/CommunicationEssential>.
 11. Strategic communications. (2023). *Equally Ours*. Retrieved from <https://www.equallyours.org.uk/strategic-communications/>.
 12. Steininger, S. (2022). Creating loyalty: Communication practices in the European and Inter-American human rights regimes. *Cambridge University Press*. Retrieved from <https://www.cambridge.org/core/journals/global-constitutionalism/article/creating-loyalty-communication-practices-in-the-european-and-interamerican-human-rights-regimes/8842CCFE7C56332DB2637050AB4DF6DC>.
 13. 10 keys to effectively communicating human rights. (2022). *European Network of Equality Bodies*. Retrieved from <https://equineteurope.org/10-keys-to-effectively-communicating-human-rights/>.
 14. Toolkit for human rights speech. (2024). *Council of Europe*. Retrieved from <https://pjp-eu.coe.int/en/web/human-rights-speech/communicate>.
 15. H2N – Human Rights and Communication. (2021). *FCHR*. Retrieved from [https://www.shareweb.ch/site/Conflict-and-Human-Rights/Documents/H2N%20Human%20Rights%20and%20Communication%20\(FCHR%20Unit,%20Bern,%20August%202021\).pdf](https://www.shareweb.ch/site/Conflict-and-Human-Rights/Documents/H2N%20Human%20Rights%20and%20Communication%20(FCHR%20Unit,%20Bern,%20August%202021).pdf).
 16. What are Communications? (2024). *United Nations*. Retrieved from <https://www.ohchr.org/en/special-procedures-human-rights-council/what-are-communications>.

